

Als autorijden niet meer gaat, is het voor mannen op leeftijd nog zwaarder het rijbewijs in te leveren dan voor vrouwen, zegt verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen.

FOTO ANP/MARCEL VAN DEN BERGH

INTERVIEW Waarom is afscheid nemen van het rijbewijs zo verschrikkelijk moeilijk?

'Het is een rouwproces'

Het debat over strengere keuring van 75-plussers op de weg maakt heftige emoties los. Het zou vrijheidsberoving en leeftijdsdiscriminatie zijn. Hoe moeilijk is het voor ouderen afscheid te nemen van het rijbewijs? Verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen: „Je sluit een deel van je leven af.”

Annemarie de Jong
a.de.jong@mediahuis.nl

'Schei toch uit met je strengere keuring. Waarom zijn wij een gevaar op de weg? Wij appen niet achter het stuur, racen niet, doen niet aanbumperkleven', zeggen veel senioren.

Waarom vliegen bestuurders op leeftijd zo in de gordijnen?

„Zo'n strengere keuring wordt gezien als het afpakken van je rijbewijs. Zo van: 'daar gaan heel veel mensen niet doorheen komen'. Dat roept weerstand en emoties op”, zegt Gerard Tertoolen. „Een hernieuwde keuring zou er juist toe moeten leiden dat je langer kunt blijven rijden, maar wel op een verantwoorde manier. Dat betekent dat je soms hulp nodig hebt bij het autorijden. Kan zijn een bril, gehoorapparaat, of aanpassing aan de auto. Ik geloof daar echt in. En natuurlijk komt voor sommigen ooit het moment dat het echt niet meer kan.”

Waarom is het zo moeilijk dat roze papertje in te leveren?

„Autorijden staat voor vrijheid, beweging, komen waar je wilt. Het afnemen van iemands rijbewijs zorgt voor een enorme inperking

van dat vrijheidsgevoel. Ik heb het bij mijn eigen vader gezien, hij is inmiddels overleden. Hij was zijn hele leven vertegenwoordiger, zat altijd op de weg. Toen hij fysiek en mentaal gebreken kreeg, weigerde hij in te zien dat het niet meer kon. Hij vond het 'onzin, het gaat prima, waar maken jullie je druk over?' Als kinderen hebben wij hem min of meer gedwongen niet meer te rijden, omdat het levensgevaarlijk was. Hij was het er duidelijk niet mee eens.”

„Het is een rouwproces, je sluit een deel van je leven af”, zegt de verkeerspsycholoog. „Het is opnieuw een confrontatie met dat je ouder wordt. Je moet afscheid nemen van iets wat altijd vanzelfsprekend was. En het komt niet meer terug. Een grote angst is dat je achter de geraniums verdwijnt; het voorportaal van volledig tot stilstand komen. Dat hakt erin.”

Is intensiever keuren van 75-plussers toch nodig?

„De keuringen van nu stellen niks voor. Er wordt niet gepolst of iemand goed kan rijden, of ondersteuning nodig heeft.” Tertoolen wenst een rol voor de huisarts bij de keuring. „Die weet of er dingen spelen die van invloed kunnen zijn op de rijvaardigheid. Een addertje onder het gras is dat ouderen dan misschien huisartsbezoek gaan

„**Die grijze bol trekt misschien wat langzamer op bij het verkeerslicht, maar hoe erg is dat?**”

mijden. Bang dat ze anders hun rijbewijs kwijtraken. Dat wil je ook niet.”

Ben je in staat je eigen chauffeurskwaliteiten goed in te schatten?

„We hebben allemaal een rooskleuriger beeld van onze rijcapaciteiten, dan anderen van ons hebben. We lijden aan zelfoverschatting in het verkeer. Je ziet zelf niet een, twee, drie in dat het misschien wat minder wordt en eigenlijk niet meer kan. Dat wil je ook niet altijd toegeven.”

Is autorijden vaarwel zeggen voor mannen lastiger?

„Ik denk het wel. Evolutionair is bepaald dat vrouwen beter kunnen omgaan met tegenslagen. En dit is een behoorlijke tegenslag. Deze generatie is opgegroeid in een maatschappij waarin autogebruik echt iets voor mannen was. Mannen willen ook graag zelf autorijden. De auto is sterk gekoppeld aan machogedrag, controle over de machine, imago, de apenrots. Langzaam verandert dat. Ik ben deze week van de weg gedrukt door een vrouw achter het stuur.”

Hoe praat je iemand uit de auto als het te link wordt?

„Er ligt absoluut een verantwoordelijkheid bij kinderen die dat constateren. Ga het gesprek aan.” De goede toon is belangrijk, zegt Tertoolen. „Dus niet: 'Jij moet uit de auto stappen, want dat kan echt niet meer'. Maar wel: 'Ma, ik zie dat je met heel veel moeite over je schouder kijkt en die dooie hoek is erg belangrijk in het verkeer'. Bied aan je ouders vaker ergens te brengen, voor een boodschap, naar de camping, of op familiebezoek.”

75-plussers zijn toch niet per se slechte chauffeurs?

„Je kunt ouderen absoluut niet automatisch tot brokkenmakers bestempelen. Bestuurders die net

Petities

Joke Wiesemann en Eddo Kieft stelden in petities aan Tweede Kamerleden voor de medische keuring voor 75-plussers met een rijbewijs eens per jaar te verplichten, in plaats van vijfjaarlijks. Ook willen ze een rijvaardigheidstest toevoegen. Wiesemann verloor haar zoon Marvin en Kieft zijn schoondochter Maike na een aanrijding door een automobilist op hoge leeftijd.

hun rijbewijs hebben zijn statistisch gezien veel gevaarlijker dan ouderen met al hun ervaring. Die grijze bol trekt misschien wat langzamer op bij het verkeerslicht, maar hoe erg is dat? Breng geduld op voor ouderen. We komen allemaal een keer in die positie, als we tijd van leven hebben.”

Hij ziet ouderen ook zelf hun gedrag aanpassen: drukke wegen vermijden, zich naar de stad laten brengen. „Ze weten: 'als het heel druk is, ben ik niet meer zo scherp als vroeger'.”